

Analýza sociálnych vplyvov

Vplyvy na hospodárenie domácností, prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám, sociálnu inklúziu, rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť

4.1 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyv na hospodárenie domácností a špecifikujte ovplyvnené skupiny domácností, ktoré budú pozitívne/negatívne ovplyvnené.

Vedie návrh k zvýšeniu alebo zníženiu príjmov alebo výdavkov domácností?

Ktoré skupiny domácností/obyvateľstva sú takto ovplyvnené a akým spôsobom?

Sú medzi potenciálne ovplyvnenými skupinami skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia?

Popíšte **pozitívny** vplyv na hospodárenie domácností s uvedením, či ide o zvýšenie príjmov alebo zníženie výdavkov:

Uvedená právna úprava má pozitívny vplyv na hospodárenie domácností poistenca, ktorý

- a) nedovršil šesť rokov veku,
- b) je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom,
- c) je poberateľom invalidného dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku alebo je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok,
- d) je poberateľom starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, dôchodku z iného členského štátu, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, Švajčiarska, ak nie je poistený v tomto štáte, nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu,
- e) dovŕšil dôchodkový vek a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok,
- f) je poberateľom predčasného dôchodku a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok.

Pri aktuálne platnej legislatíve sa predpokladalo zvýšenie príjmov domácností z titulu vrátenia doplatkov za lieky v r. 2020 na úrovni 24,20 eur / osoba / rok, pri odhadovanom počte 1 mil. dotknutých osôb. $(24\,295\,368/1\,004\,000=24,20)$

Po prijatí tohto návrhu novely sa predpokladá zvýšenie príjmov domácností z tohto titulu na úrovni 53,98 eur / osoba / rok $((24\,295\,368 + 37\,471\,130)/1\,004\,000 = 61\,766\,498/1\,004\,000 = 61,52)$, t. j. čistý pozitívny vplyv novely na hospodárenie domácností je na úrovni $61,52 - 24,20 = 37,32$ eur / osoba / rok.

Počet dotknutých osôb ostáva aj pre r. 2021 a 2022 nezmenený (1 mil. osôb), predpokladaný pozitívny vplyv na hospodárenie domácností ostáva na úrovni 37,32 eur / osoba / rok.

Predložený návrh vrátenia doplatkov spätne nerieši cash-flow problém rodín v núdzi nakoľko doplatky najprv musia uhradiť a až v ďalšom kvartáli sú im vrátené.

Špecifikujte pozitívne ovplyvnené skupiny:	Verejne zdravotne poistený, ktorý a) nedovršil šesť rokov veku, b) je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, c) je poberateľom invalidného dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku alebo je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok, d) je poberateľom starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov⁶) vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, dôchodku z iného členského štátu, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, Švajčiarska, ak nie je poistený v tomto štáte, nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu, e) dovŕšil dôchodkový vek a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok, f) je poberateľom predčasného dôchodku a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok. Odhaduje sa, že navrhovanou právnou úpravou bude v rokoch 2020 až 2022 pozitívne ovplyvnených približne 1 mil. osôb ročne. Dôchodcovia: 27,45 mil. eur Ľudia nad 64 rokov v roku 2018 zaplatili na doplatkoch za lieky hrazené z VZP 71 mil. eur, z toho do limitu sa započítava 35,5 mil. eur (toľko by zaplatili ak by užívali najlacnejšie zameniteľné lieky). Pri hraničnej výške dôchodku 607,8 eur pre rok 2020 (60 % z 1 013 eur), sa opatrenie týka 90 % dôchodcov (31,95 mil. eur) V roku 2018 im ZP pri súčasných limitoch vrátili cca 4,5 mil. eur. Túto sumu preto odrátavame z dopadu. Teda $(35,5 \cdot 0,90 - 4,5) = 27,45$ ŽZP/invalidný dôchodok: 7,6 mil. eur Z individualizovaných dát zdravotných poisťovní (ZP) nie je možné vidieť túto skupinu obyvateľstva a určiť skutočnú výšku ich platieb za lieky – ide teda o (konzervatívny) odhad. Počet ŽZP je 158-tisíc (správa o sociálnej situácii obyvateľstva 2018) Pri súčasných limitoch, ak by aj všetci ŽZP presahovali limit, platili by max. 48 eur za rok na doplatkoch = 7,6 mil. eur Teda $(158\,000 \cdot 48) = 7,6$ Deti do 5 rokov: 1,1 mil. eur
--	---

	Deti do 5 rokov (vrátane) v roku 2018 zaplatili na doplatkoch za lieky hradené z VZP 5,2 mil. eur, z toho do limitu sa započítava 4,7 mil. eur (toľko by zaplatili ak by užívali najlacnejšie zameniteľné lieky). Zo ZP im bolo vrátaných pri súčasných limitoch 3,6 mil. eur. Teda $(4,7 - 3,6) = 1,1$
Popíšte negatívny vplyv na hospodárenie domácností s uvedením, či ide o zníženie príjmov alebo zvýšenie výdavkov:	Bez vplyvu
Špecifikujte negatívne ovplyvnené skupiny:	Bez vplyvu
Špecifikujte ovplyvnené skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia a popíšte vplyv:	Návrh zákona nemá výrazne pozitívnejší a rovnako ani výrazne negatívnejší vplyv na skupiny osôb v riziku chudoby alebo sociálnom vylúčení.

Kvantifikujte rast alebo pokles príjmov/výdavkov za jednotlivé ovplyvnené skupiny domácností / skupiny jednotlivcov a počet obyvateľstva/domácností ovplyvnených predkladaným materiálom. V prípade vyššieho počtu ovplyvnených skupín doplňte do tabuľky ďalšie riadky. V prípade, ak neuvádzate kvantifikáciu, uveďte dôvod.	
V roku 2019 ZP zrealizovali úhrady, resp. doplatky za lieky za 4. štvrťrok 2018 a 1. - 3. štvrťrok 2019. Výpočet a úhrady za 4. štvrťrok 2019 ZP uskutočnia v marci 2020. Vrátenie doplatkov za lieky v roku 2019 sa týkalo celkovo 950 075 poistencov, z toho: VŠZP 755 126 (79,48 %), DÔVERA 155 436 (16,36 %) a Union 39 513 (4,16 %). ZP zaplatili v roku 2019 celkom doplatky za lieky v sume 22 260 834 eur, z toho: VŠZP 15 816 871 eur (71,05 %), DÔVERA 5 235 902 eur (23,52 %) a Union 1 208 062 eur (5,43 %). Pri porovnaní rovnakého obdobia (1. - 3. štvrťrok 2019) s predchádzajúcim rokom evidujeme nárast o 50 818 poistencov a úhrad o 2 201 728 eur (15,38 % nárast v úhradách). V roku 2020 predpokladáme, že ZP vrátia doplatky za lieky cca 1 004 000 poistencom. A tento počet osôb predpokladáme, že ostane zachovaný aj po prijatí tejto novely, resp. sa bude navyšovať len prirodzeným prírastkom v jednotlivých kategóriách, z historických dát to vychádza cca 50 tisíc osôb ročne pribudne. Predpokladáme, že počet poistencov (ZŤP a invalid. dôchodcovia) bude 700 000. Počet poistencov - starobní dôchodcovia, výsluhoví dôchodcovia, bez nároku na dôchodok bude 220 000. Počet poistencov (vo veku nedovŕšených 6 rokov) bude 84 000.	

4.2 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyvy na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám u jednotlivých ovplyvnených skupín obyvateľstva a vplyv na sociálnu inklúziu.
Má návrh vplyv na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám? Špecifikujete ovplyvnené skupiny obyvateľstva a charakter zmeny v prístupnosti s ohľadom na dostupnosť finančnú, geografickú, kvalitu, organizovanie a pod. Uveďte veľkosť jednotlivých ovplyvnených skupín.

Rozumie sa najmä na prístup k: ☞ sociálnej ochrane, sociálno-právnej ochrane, sociálnym službám (vrátane služieb starostlivosti)	Predkladaná novela zlepšuje prístup k zdrojom poistenca, ktorý a) nedovŕšil šesť rokov veku,
--	--

o deti, starších ľudí a ľudí so zdravotným postihnutím), ☞ kvalitej práci, ochrane zdravia, dôstojnosti a bezpečnosti pri práci pre zamestnancov a existujúcim zamestnaneckým právam, ☞ pomoci pri úhrade výdavkov súvisiacich so zdravotným postihnutím, ☞ zamestnaníu, na trh práce (napr. uľahčenie zosúladenia rodinných a pracovných povinností, služby zamestnanosti), k školeniam, odbornému vzdelávaniu a príprave na trh práce, ☞ zdravotnej starostlivosti vrátane cenovo dostupných pomôcok pre občanov so zdravotným postihnutím, ☞ k formálnemu i neformálnemu vzdelávaniu a celoživotnému vzdelávaniu, ☞ bývaniu a súvisiacim základným komunálnym službám, ☞ doprave, ☞ ďalším službám najmä službám všeobecného záujmu a tovarom, ☞ spravodlivosti, právnej ochrane, právnym službám, ☞ informáciám ☞ k iným právam (napr. politickým).	b) je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, c) je poberateľom invalidného dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku alebo je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok, d) je poberateľom starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, dôchodku z iného členského štátu, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, Švajčiarska, ak nie je poistený v tomto štáte, nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu, e) dovŕšil dôchodkový vek a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok, f) je poberateľom predčasného dôchodku a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok. znižením limitu spoluúčasti na doplatkoch na liekoch a zvýšením disponibilných zdrojov rodiny.
--	--

Má návrh významný vplyv na niektorú zo zraniteľných skupín obyvateľstva alebo skupín v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia?

Špecifikujte ovplyvnené skupiny v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia a popíšte vplyv na ne. Je tento vplyv väčší ako vplyv na iné skupiny či subjekty? Uveďte veľkosť jednotlivých ovplyvnených skupín.

Zraniteľné skupiny alebo skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia sú napr.: ☞ domácnosti s nízkym príjmom (napr. žijúce iba zo sociálnych príjmov, alebo z príjmov pod hranicou rizika chudoby, alebo s príjmom pod životným minimom, alebo patriace medzi 25% domácností s najnižším príjmom), ☞ nezamestnaní, najmä dlhodobo nezamestnaní, mladí nezamestnaní a nezamestnaní nad 50 rokov, ☞ deti (0 – 17), ☞ mladí ľudia (18 – 25 rokov), ☞ starší ľudia, napr. ľudia vo veku nad 65 rokov alebo dôchodcovia, ☞ ľudia so zdravotným postihnutím, ☞ marginalizované rómske komunity	Predkladaná novela má vplyv na tieto zraniteľné skupiny: a) nedovŕšil šesť rokov veku, (deti (0 – 17)), b) je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, (ľudia so zdravotným postihnutím) c) je poberateľom invalidného dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku alebo je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok, d) je poberateľom starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, dôchodku z iného členského štátu, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, Švajčiarska, ak nie je poistený v tomto štáte, nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu, e) dovŕšil dôchodkový vek a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok, (starší ľudia, napr. ľudia vo veku nad 65 rokov alebo dôchodcovia,)
---	---

☞ domácnosti s 3 a viac deťmi, ☞ jednorodičovské domácnosti s deťmi (neúplné rodiny, ktoré tvoria najmä osamelé matky s deťmi), ☞ príslušníci tretích krajín, azylanti, žiadatelia o azyl, ☞ iné zraniteľné skupiny, ako sú napr. bezdomovci, ľudia opúšťajúci detské domovy alebo iné inštitucionálne zariadenia	f) je poberateľom predčasného dôchodku a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok. znižením limitu spoluúčasti na doplatkoch na liekoch, zdravotníckych pomôckach a dietetických potravinách a zvýšením disponibilných zdrojov rodiny. Ochranný limit sa vzťahuje na všetky lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny, ktorých úhradu čiastočne hradí zdravotná poisťovňa, pričom do limitu spoluúčasti sa započítava doplatok vo výške najlacnejšej verzie na trhu. Počet jednotlivých osôb je uvedený pod tabuľkou, každý štvrtrok je iný:
--	--

Skupina poistencov	Výška limitu spoluúčasti	Ukazovateľ	ZP spolu		
			Doplatky vrátené za 1. - 3. štvrtrok 2018	Doplatky vrátené za 4. štvrtrok 2018	Doplatky vrátené za sledovaný rok 1. - 3. štvrtrok 2019
			(Zaplatené v roku 2018)	(Zaplatené v roku 2019)	
Držiteľ preukazu ZŤP	12 eur	počet	38 484	29 900	45 035
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	1 355 622,79	584 276,53	1 776 952,39
		- Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur	1 231,63	1 068,42	12 153,20
Invalidný dôchodca/ Invalidný výsluhový dôchodca	12 eur	počet	17 279	13 045	21 202
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	466 157,64	216 358,85	644 300,36
		- Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur	1 018,68	737,36	681,82
Invalidná osoba bez nároku na dôchodok	12 eur	počet	364 172	132 345	390 330
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	6 918 537,88	2 599 038,79	7 585 940,97
		- Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur	564,14	471,40	13 211,59
Starobný dôchodca	30 eur	počet	25 302	15 226	30 546
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	702 613,37	310 202,23	904 350,81
		- Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur	492,98	514,07	1 740,50
Výsluhový dôchodca	30 eur	počet	56	34	64
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	1 755,65	748,40	2 147,86
		- Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur	146,72	83,64	144,69
Osoba	30 eur	počet	129 691	46 296	132 135
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	2 457 387,07	976 332,54	2 710 149,12

v dôchodkovom veku bez nároku na dôchodok		- <i>Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur</i>	512,12	397,61	1 304,98
Dieťa do 6 rokov (ktoré k 1. dňu kalendárneho štvrtého nedovršilo 6 rokov veku)	10 eur	počet	55645	29127	62363
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	2 378 199,63	1 041 076,57	2 852 197,15
		- <i>Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur</i>	828,11	892,96	10 389,65
Dieťa do 6 rokov - držiteľ preukazu ZŤP (ktoré k 1. dňu kalendárneho štvrtého nedovršilo 6 rokov veku)	0 eur	počet	2 104	993	2 268
		Doplatky za lieky vrátené poistencom v eur	36 285,63	14 513,34	42 248,50
		- <i>Výška najvyššieho vráteného doplatku v eur</i>	407,40	419,00	507,15
Počet poistencov spolu v r. 2019			632 291	266 966	683 109
Spolu doplatky za lieky v eur v r. 2019			14 316 559,66	5 742 547,25	16 518 287,16

4.3 Identifikujte a popíšte vplyv na rovnosť príležitostí.

Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyv na rodovú rovnosť.

Dodržiava návrh povinnosť rovnakého zaobchádzania so skupinami alebo jednotlivcami na základe pohlavia, rasy, etnicity, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia veku a sexuálnej orientácie? Mohol by viesť k nepriamej diskriminácii niektorých skupín obyvateľstva? Podporuje návrh rovnosť príležitostí?

Návrh zákona dodržiava povinnosť rovnakého zaobchádzania so skupinami alebo jednotlivcami na základe pohlavia, rasy, etnicity, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia a sexuálnej orientácie. Návrh zákona nemá vplyv na rovnosť príležitostí.

Môže mať návrh odlišný vplyv na ženy a mužov? Podporuje návrh rovnosť medzi ženami a mužmi alebo naopak bude viesť k zväčšovaniu rodových nerovností? Popíšte vplyvy.

Pri identifikovaní rodových vplyvov treba vziať do úvahy existujúce rozdiely medzi mužmi a ženami, ktoré sú relevantné k danej politike. Podpora rodovej rovnosti spočíva v odstraňovaní obmedzení a bariér pre plnohodnotnú účasť na ekonomickom, politickom a sociálnom živote spoločnosti, ktoré súvisia s rodovými rolami či pohlavím. Hlavné oblasti podpory rodovej rovnosti: ☞ podpora vyrovňovania ekonomickej nezávislosti, ☞ zosúladenie pracovného, súkromného a rodinného života, ☞ podpora rovnej participácie na rozhodovaní, ☞ boj proti rodovo podmienenému násiliu a obchodovaniu s ľuďmi, ☞ eliminácia rodových stereotypov.	Bez vplyvu.
4.4 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyvy na zamestnanosť a na trh práce. <i>V prípade kladnej odpovede pripojte odôvodnenie v súlade s Metodickým postupom pre analýzu sociálnych vplyvov.</i>	
<i>Uľahčuje návrh vznik nových pracovných miest? Ak áno, ako? Ak je to možné, doplňte kvantifikáciu.</i>	
Identifikujte, v ktorých sektoroch a odvetviach ekonomiky, v ktorých regiónoch, pre aké skupiny zamestnancov, o aké typy zamestnania /pracovných úväzkov pôjde a pod.	Návrh zákona nemá vplyv na vznik nových pracovných miest.
<i>Vedie návrh k zániku pracovných miest? Ak áno, ako a akých? Ak je to možné, doplňte kvantifikáciu.</i>	
Identifikujte, v ktorých sektoroch a odvetviach ekonomiky, v ktorých regiónoch, o aké typy zamestnania /pracovných úväzkov pôjde a pod. Identifikujte možné dôsledky, skupiny zamestnancov, ktoré budú viac ovplyvnené a rozsah vplyvu.	Návrh zákona nemá vplyv na zánik pracovných miest.
<i>Ovplyvňuje návrh dopyt po práci? Ak áno, ako?</i>	
Dopyt po práci závisí na jednej strane na produkcii tovarov a služieb v ekonomike a na druhej strane na cene práce.	Bez vplyvu.
<i>Má návrh dosah na fungovanie trhu práce? Ak áno, aký?</i>	
Týka sa makroekonomických dosahov ako je napr. participácia na trhu práce, dlhodobá nezamestnanosť, regionálne rozdiely v mierach zamestnanosti. Ponuka práce môže byť ovplyvnená rôznymi premennými napr. úrovňou miezd, inštitucionálnym nastavením (napr. zosúladenie pracovného a súkromného života alebo uľahčovanie rôznych foriem mobility).	Bez vplyvu.
<i>Má návrh špecifické negatívne dôsledky pre isté skupiny profesií, skupín zamestnancov či živnostníkov? Ak áno, aké a pre ktoré skupiny?</i>	

<i>Návrh môže ohrozovať napr. pracovníkov istých profesií favorizovaním špecifických aktivít či technológií.</i>	Návrh zákona nemá negatívne dôsledky pre žiadne skupiny profesií.
<i>Ovplyvňuje návrh špecifické vekové skupiny zamestnancov? Ak áno, aké? Akým spôsobom?</i>	
<i>Identifikujte, či návrh môže ovplyvniť rozhodnutia zamestnancov alebo zamestnávateľov a môže byť zdrojom neskoršieho vstupu na trh práce alebo predčasného odchodu z trhu práce jednotlivcov. “</i>	Návrh zákona nemá vplyv na špecifické vekové skupiny zamestnancov.